

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 października 2013 roku Sąd Rejonowy dla Ł. w Ł. oddalił powództwo Miasta Ł. – Administracji Zasobów Komunalnych Ł. przeciwko pozwanym K. R. i A. Ł. – W. o zapłatę kwot po 17.774,37 zł oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Ponadto Sąd pierwszej instancji zasądził od powoda solidarnie na rzecz pozwanych kwotę 7.320,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 roku wydanym na skutek zażalenia pozwanych, w trybie art. 395 § 2 k.p.c., Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi uchylił zawarte w wyroku z dnia 3 października 2013 roku rozstrzygnięcie o kosztach procesu w całości oraz ponownie rozstrzygnął o kosztach procesu, (postanowienie: k. 193 – 194).

W uzasadnieniu wyroku Sąd pierwszej instancji ustalił, że K. R. i A. W. nabyły nieruchomość przy ulicy (...) w Ł. w dniu 27 lipca 2010 roku, po ½ udziału we współwłasności nieruchomości. Ponadto Sąd Rejonowy ustalił, że w § 5 umowy postanowiono, że Kupujące przejmują całość ciężącego na przedmiotowej nieruchomości wymagalnego zadłużenia z tytułu kosztów zarządu. Sąd pierwszej instancji, po tak ustalonym stanie faktycznym sprawy, uznał, że powództwo podlega oddaleniu wskazując, że wybór podstawy prawnej powództwa ma podstawowe znaczenie, gdyż strona powodowa w pozwie, jak i w trakcie procesu wskazywała jako podstawę prawną żądania – przepisy o ochronie dóbr osobistych.

Sąd Rejonowy przywołał orzeczenia Sądu Najwyższego i Sądu Apelacyjnego w Krakowie, przy czym to ostatnie dotyczące ochrony prawnej znanego reżysera, które w przedmiotowej sprawie nie mają żadnego znaczenia dla oceny prawnej.

Sąd pierwszej instancji uznał, że z uwagi na brzmienie § 5 umowy, zastosowanie w sprawie znajduje art. 519 § 2 i art. 523 k.c.

i w konsekwencji, nie doszło do skutecznego przejęcia długu, gdyż brak dowodów na okoliczność, że wierzyciel wyrażał zgodę na przejęcie długu.

Powód w apelacji od opisanego wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zaskarżył go w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Skarżący zarzucił w apelacji naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 208 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie

i zaniechanie przez Sąd podjęcia działań mających na celu przygotowanie rozprawy, w sytuacji, gdy treść pozwu budziła wątpliwości Sądu; art. 212 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie wyjaśnienia okoliczności koniecznych dla prawidłowego rozstrzygnięcia o roszczeniu; art. 213 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie braku podstaw dla żądania powoda, podczas gdy powództwo co do zasady zostało uznane przez pozwanych, a spór dotyczył wysokości kosztów zarządu nieruchomością;

art. 227 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, podczas gdy z uzasadnienia orzeczenia wynika, że była ona zbędna; art. 231 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie braku zgody powoda na przejęcie długu, podczas gdy zgodę taką można wywieść z załączonych do pozwu dokumentów oraz braku sprzeciwu pozwanych w tym zakresie; art. 232 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobody oceny dowodów i odmówienie mocy dowodowej złożonym przez powoda dokumentom, z których wynika zgoda powoda na przejęcie długu i braku sprzeciwu pozwanych w tym zakresie; art. 236 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, który nie miał w sprawie znaczenia, jak wynika z uzasadnienia orzeczenia

i był zbędny wobec treści uzasadnienia; art. 248 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie jego zastosowania w okolicznościach, w których wyrażenie zgody na przejęcie długu było dowodem faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, a Sąd uznał ten fakt za nieudowodniony przez powoda; art. 278 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, podczas gdy z uzasadnienia orzeczenia wynika, że była to czynność zbędna dla rozstrzygnięcia sprawy i narażająca powoda i pozwanych na zbędne wydatki; art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie podania w uzasadnieniu orzeczenia przyczyn, dla których Sąd odmówił mocy dowodowej dokumentom złożonym przez powoda wskazującym na zgodę na przejęcie długu przy braku sprzeciwu pozwanych w tym zakresie; art. 498 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, choć jak wynika z uzasadnienia orzeczenia nie było podstaw dla wydania nakazu zapłaty; art. 499 pkt 1 i 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie nakazu zapłaty, pomimo wynikającego z uzasadnienia orzeczenia Sądu braku podstaw prawnych do wydania nakazu.

Skarżący zarzucił w apelacji naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powód nie udowodnił przesłanek niezbędnych dla dochodzenia roszczenia objętego pozwem, podczas gdy załączonych do pozwu i późniejszych pism procesowych dowodów wynika fakt wyrażenia zgody przez powoda na przejęcie długu przez pozwanych w sprawie; art. 23 i 24 k.c. poprzez przyjęcie, że powód w pozwie i w trakcie postępowania domagał się ochrony na podstawie tych przepisów, podczas gdy powód wskazywał inną podstawę prawną dochodzenia swoich roszczeń; art. 519 § 2 pkt 2 i art. 522 k.c. poprzez przyjęcie, że powód nie wyraził zgody na przejęcie długu, podczas, gdy zgodnie z art. 523 k.c. nastąpiło przejęcie długu przez pozwanych, a powód wyraził zgodę na tę czynność; art. 752 i art. 753 § 2 k.c. poprzez przyjęcie braku podstaw prawnych dla żądania powoda, podczas gdy powód powoływał te podstawy prawne od początku postępowania, wynikały one z przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych, a nadto nie były one kwestionowane przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

Pozwane w odpowiedzi na apelację wniosły o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Pozwane wskazały, że w postępowaniu zostało udowodnione, że gdyby powód w sposób należyty prowadził cudze sprawy bez zlecenia, jego żądanie objęte pozwem w ogóle by nie powstało, gdyż dochody z nieruchomości pokryłyby żądanie i przyniosłyby dodatkowy dochód dla pozwanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację jako zasadną należało uwzględnić w całości oraz uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Stosownie do art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 tegoż przepisu, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Nierozpoznanie istoty sprawy oznacza zaniechanie przez sąd zbadania materialnej podstawy żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego. Dochodzi do tego, gdy m.in. sąd oddalił powództwo z powodu braku legitymacji procesowej. Ocena, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 roku, OSNP 2001/12/483, z dnia 23 września 1998 roku, OSNC 1999/1/22, z dnia 14 maja 2002 roku, LEX nr 55513, z dnia 13 listopada 2002 roku, LEX nr (...), z dnia 12 lutego 2002 roku, OSP z. 3 z 2003 r. poz. 36; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 września 2013 roku, I ACa 360/13, LEX nr 1372322).

Sąd pierwszej instancji pozostawił poza oceną okoliczności faktyczne stanowiące przesłankę zastosowania normy prawa materialnego będącej podstawą żądania. Wobec tego, niewątpliwie można w niniejszej sprawie mówić o

nierozpoznaniu przez ten Sąd istoty sprawy (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1998 roku, III CKN 411/97, LEX nr 1228369

i z dnia 16 lipca 1998 roku, I CKN 804/97, LEX nr 151644; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 9 listopada 2004 roku, I ACa 1012/04, LEX nr 147149). Nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji stanowi zaś przeszkodę do wydania przez Sąd odwoławczy orzeczenia reformatoryjnego. W przeciwnym razie strona zostaje pozbawiona jednej merytorycznej instancji, a więc dochodzi tym samym do naruszenia zasady instancyjności postępowania cywilnego.

W niniejszej sprawie, zasadnie podniósł skarżący w apelacji, że podstawa materialnoprawna roszczenia wprost wynika, chociażby

z uzasadnienia pozwu. Na karcie 3 akt sprawy strona powodowa wskazała, że zarząd Miasta Ł. sprawowany był na podstawie art. 752 k.c., zaś żądanie zwrotu wydatków i nakładów na nieruchomości znajduje podstawę prawną w art. 753 § 2 k.c. W sprawie nie budzi, zatem żadnych

wątpliwości podstawa prawna dochodzonego roszczenia. Jak wynika z treści

pism procesowych strony pozwanej, w tym wniosku dowodowego

o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu zarządzania nieruchomościami (zob. k. 146), takich wątpliwości nie mieli także pozwani. W tym kontekście całkowicie niezrozumiałe są rozważania Sądu pierwszej instancji podjęte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, dotyczące niesprecyzowania przez powoda podstawy prawnej roszczenia oraz rozważania dotyczące ochrony dóbr osobistych. Podstawę dochodzonego roszczenia stanowi art. 752 i następne Kodeksu cywilnego dotyczące prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia. Do przepisów tych wprost odsyłał bowiem art. 61 ust. 1, nieobowiązującej już ustawy z dnia 2 lipca 1994 roku o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych (Dz. U.

Nr 120/98, poz. 787 ze zm.). Zgodnie zaś z brzmieniem art. 61 wskazanej wyżej ustawy, z dniem wejścia jej w życie (tj. 12 listopada 1994 roku) do czynności jednostek zarządzających nieruchomościami na mocy decyzji administracyjnych stosować należało przepisy Kodeksu cywilnego

o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Należy w pełni podzielić zarzut apelacji dotyczący naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c. Jak stanowi przywołany przepis, uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Ustalenia faktyczne oraz dokonana ocena prawna powinna zostać przedstawiona w uzasadnieniu orzeczenia. Skład orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym naruszenie przez sąd pierwszej (drugiej) instancji art. 328 § 2 k.p.c. przez sporządzenie uzasadnienia nie w pełni odpowiadającego wymaganiom, jakie stawia wymieniony przepis, może wyjątkowo wypełniać podstawę środka zaskarżenia. Ma to miejsce wówczas, gdy w wyniku uchybienia konkretnym wymaganiom określonym w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżone orzeczenie nie poddaje się kontroli instancyjnej, czyli gdy stwierdzone wady mogły mieć wyjątkowo wpływ na wynik sprawy. Powyższe stanowisko zajął Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 20 kwietnia 2004 r. (V CK 92/04 niepubl.), w wyroku z dnia 13 listopada 2003 r. (IV CK 183/02 niepubl.), z dnia

19 grudnia 2000 r. (II UKN 152/00, OSNAPiUS 2002, Nr 16), w wyroku

z dnia 9 listopada 2007 r. (V CSK 263/07 niepubl.), w wyroku z dnia

29 maja 2008 r. (II CSK 39/08 niepubl.).

Mając na uwadze przedstawiony pogląd, należy stwierdzić, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera elementów wymaganych treścią art. 328 § 2 k.p.c. w stopniu, który sprawia, że wyrok ten uchyla się kontroli instancyjnej. Sąd pierwszej instancji nie wyjaśnił podstawy faktycznej i prawnej orzeczenia. Sąd Rejonowy nie poczynił ustaleń faktycznych, na podstawie których mógłby prawidłowo ocenić legitymację procesową bierną pozwanych, a w dalszej kolejności merytoryczną zasadność zgłoszonego w sprawie roszczenia.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 108 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed Sądem drugiej instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji powinien przede wszystkim dokonać pełnych ustaleń faktycznych, w tym poczynionych na podstawie dokumentów załączonych do pozwu i pozostałych pism procesowych stron, pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu (...), a nadto powinien ocenić cały zgromadzony materiał dowodowy zgodnie z kryteriami zawartymi w przepisie art. 233 § 1 k.p.c. Dopiero wówczas możliwa będzie prawidłowa ocena, czy pozwane nie mają legitymacji procesowej biernej, w tym czy powód (wierzyciel) wyraził zgodę na przejęcie długu i w konsekwencji, czy doszło do skutecznego przejęcia długu, a jeżeli Sąd Rejonowy ustali, że pozwane mają legitymację procesową bierną, to oceni roszczenie powoda w świetle art. 753 § 2 zd. 2 k.c. i ustaleń poczynionych na podstawie dowodu z opinii biegłego z zakresu (...). W tym miejscu należy bowiem wskazać, że podstawowy obowiązek prowadzącego cudzą sprawę bez zlecenia, to obowiązek działania w interesie osoby zastępowanej zgodnie z jej prawdopodobną wolą, a przy prowadzeniu sprawy, prowadzący ją obowiązany jest zachować należyta staranność. Korzyść z takiego działania dla tejże osoby musi być zarówno obiektywna, jak i subiektywna – w tym znaczeniu, że prowadzący cudzą sprawę bez zlecenia winien postępować tak, jak najprawdopodobniej postąpiłaby w danej sytuacji sama ta osoba, której sprawą się zajął. A zatem ma on obowiązek postępować zgodnie z domniemaną wolą tej osoby. Tę należyta staranność bez wątpienia oceniać należy w kontekście art. 355 k.c. Korzyść osoby zastępowanej zatem odgrywa znaczącą, jeśli nie najważniejszą rolę w działaniach osoby zastępującej.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.